

порушення одного з найважливіших принципів трудового права – принципу визначеності трудової функції (ст. 31 КЗпП України) [4].

Таким чином, можна вважати, що в загальних рисах тлумачення та розуміння трудового договору в європейських країнах мало чим відрізняється від сучасного українського визначення його правового змісту, однак на практиці в Україні зустрічається досить багато не врегульованих проблем щодо практичної реалізації умов трудових договорів, яких не існує у Європейському Союзі. Одним із найбільших таких проблем є той факт, що юридична значимість трудових договорів і в західних країнах дуже різна. У країнах-членах Європейського Союзу трудовий договір є фундаментальним документом, яка є основою трудової діяльності. Таким чином, можна зробити висновок, що у європейських країнах трудовий договір має практичний та прагматичний характер, а в Україні - частіше всього лише формальний.

Література

1. Хартия основных прав Европейского Союза: Международный документ от 07.12.2000 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_524.

2. Цесарський Ф. Особливості правового регулювання змісту, умов та форми трудового договору в країнах Європейського Союзу / Ф. Цесарський // Вісник Академії правових наук України. – 2011. – № 1(64). – С. 144-151.

3. Середа О. Г. Функціонування механізму правового регулювання трудових відносин в Україні в умовах євроінтеграції / О. Г. Середа // Юридичні факти в системі правового регулювання: матеріали VI міжнар. наук.-практ. конф., 26 лист. 2015 р.: тези доп. – Київ, 2015. – С. 454-457.

4. Кодекс законів про працю України: станом на 10.12.1971 № 322-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2016. – № 30. – Ст. 542.

УДК 347.754 (043.2)

Федорченко Н. В., д.ю.н., доцент,
Київський університет туризму,
економіки і права, м. Київ, Україна

ЯКІСТЬ ПОСЛУГ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Глобалізація – це взаємодія держав, народів, соціальних спільнот в єдину систему відносин на планетарному рівні; це система відкритого культурного обміну, запозичення зразків поведінки і адаптація культурних стереотипів; це розширення меж спілкування у всіх сферах людської діяльності і виникнення єдиного економічного, екологічного, інформаційного простору, що викликає необхідність вироблення узгоджених дій народами і державами [6, с. 8].

У сфері законодавства - це поширення всесвітніх стандартів, що охоплюють більшість країн. Психологічно глобалізація проявляється у зростаючому свідомості того, що світ - єдиний простір [6, с. 9].

Зважаючи на процеси інтеграції в сфері правого регулювання ринку послуг та того, що частка послуг у світовому валовому продукті сягає більше 60 % важливою є проблематика якості послуг.

У Законі України «Про захист прав споживачів» від 12 травня 1991 р. поняття «якість» розкривається як властивість продукції, яка відповідає вимогам, встановленим для цієї категорії продукції у нормативно-правових актах і нормативних документах, та умовам договору із споживачем [3]. Згідно із Законом України «Про стандартизацію» від 17 травня 2001 р. стандартом є документ, розроблений на основі консенсусу та затверджений уповноваженим органом, що встановлює призначені для загального і багаторазового використання правила, інструкції або характеристики, які стосуються діяльності чи її результатів, включаючи продукцію, процеси або послуги, дотримання яких є обов'язковим [2]. Тобто сторони договорів про надання послуг вправі визначати посилання на певні стандарти, які можуть деталізуватись та конкретизуватись у самому договорі. Не розробленість цієї наукової проблематики призвела до того, що в законодавчих конструкціях проблемі якості послуг присвячено надзвичайно мало уваги. Так, у гл. 63 ЦК України немає взагалі згадки про якість надання послуг.

З огляду на це, зважаючи на невідчутність послуги, мінливість її якості, неможливість оцінки якості послуги до моменту її надання, актуальним є питання щодо ризику замовника, а також розгляд способів, шляхів мінімізації цього ризику. Тому конкретизація та деталізація вимог до предмета договору про надання послуг є дуже важливими не тільки для виконання зобов'язання, а також для вирішення питання підвищення рівня якості наданих послуг [7, с. 162-163].

Слід зазначити, що питання підвищення якості послуг становить предмет інтересу й в світовій практиці договірному регулюванні якості послуг. Так, на світовому рівні у договірному регулюванні якості послуг спостерігається тенденція до уніфікації правових систем шляхом встановлення законних гарантій якості продукції. Так, за міжнародними нормами, якість обов'язково має бути не нижче середнього рівня, оскільки, виходячи зі змісту Принципів європейського договірного права: «...якість визначається у договорі, але сторона, у крайньому разі, повинна дотримуватися середньої якості». Найважливіший показник якості послуги - це безпека. Світова практика управління якістю передбачає, що послуги за нормальних умов їх використання або інших умовах, які послугодавець зобов'язаний передбачити, повинні забезпечити рівень безпеки і не завдавати шкоди здоров'ю людей [8, с. 294]. Так, у Франції на рівні закону від 21 січня 1983 р. критерій безпеки послуг розглядається як

основоположний. Більше того з метою дотримання цього правила була створена Комісія з безпеки споживачів, що займається питаннями покращення якості споживання [1, с. 170].

Такий законодавчий підхід, на нашу думку, є цілком виправданим, оскільки значна частина послуг, насамперед особистого характеру, припускають дотримання безпеки не тільки в процесі надання послуги чи в процесі взаємодії виконавця і замовника, а й після її надання. Тобто під безпекою послуги пропонуємо розуміти не тільки безпеку технології її надання, а й безпеку тих наслідків, які можуть мати місце після завершення її надання [7, с. 164].

Як правило, якість послуги характеризується непостійністю, диференційованістю або взагалі відсутністю як такої. З огляду на це загальноприйнятою є правова позиція, згідно з якою якість результату надання послуги виконавець такої послуги не може наперед гарантувати. Разом із тим, в юридичній літературі трапляються й протилежні думки з приводу того, що якість послуги не може гарантуватись. Так, на думку Р. Колосова, особи, які займаються підприємницькою діяльністю у сфері надання послуг, відповідають за будь-які порушення договору про надання послуг за плату, якщо виконавець послуги не доведе, що належне виконання виявилось неможливим внаслідок дії непереборної сили. Іншими словами, суб'єкти підприємницької діяльності, укладаючи договір про надання послуг за плату, фактично гарантують досягнення певного результату та звільняються від відповідальності лише за умови дії непереборної сили, яка стала причиною недосягнення обумовленого договором результату [4, с. 67-70]. Тобто, як убачається із вищенаведеного, автор вважає недоцільним при визначенні послуги вказувати на неможливість гарантування її якості.

Разом з тим, слід звернути увагу на той факт, що, оскільки послуга надається і споживається практично одночасно, то на її результат впливає споживач. Можливі ситуації, коли дії виконавця були професійні і реалізовані в повному обсязі, але поведінка споживача призвела до недосягнення належного корисного ефекту послуги. Саме тому поведінка споживача послуг також регламентується відповідними правилами.

Таким чином, при наданні різного роду послуг пропонуємо виходити із презумпції неможливості гарантування виконавцем досягнення корисного ефекту послуги, якщо інше не встановлено законом, договором, звичаєм ділового обороту або не виходить із сутності послуги, що надається. Дотримання нормативно визначених стандартів якості є загальним обов'язком господарюючих суб'єктів, за невиконання якого вони несуть відповідальність [5, с. 36-39].

Отже, проблематика якості в договірних зобов'язаннях з надання послуг становить предмет правових досліджень, оскільки від правильного визначення поняття «якість послуги» залежить формування відповідних

вимог і правил, яким має відповідати та чи інша діяльність чи окремі дії виконавця. Правовий аспект поняття якості, на відміну від економічного, філософського, технічного тощо, полягає в тому, що усі встановлені в законі, договорі чи закріплені в звичаях ділового обороту вимоги щодо якості повинні підлягати обов'язковому виконанню.

Література

1. Жамен С. Торговое право / С. Жамен, Л. Лакур; под общ. ред. Клода Лобри. – М.: Междунар. отношения, 1993. – 256 с.
2. Про стандартизацію: Закон України від 17.05.2001 р. № 2408-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 31. – Ст. 145.
3. Про захист прав споживачів: Закон України від 12.05.1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 30. – Ст. 379 (в редакції Закону України № 1779-УІ від 17.12.2009 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://№ № № .8Uaia.cot.ua/ it8/28Iogey/Gile8/%Б0%97 %Б0%90>.
4. Колосов Р. Послуга як економічна та правова категорія / Р. Колосов // Підприємництво, господарство і право. – 2009. – № 7. – С. 67–70.
5. Мілаш В. С. Істотні умови договору і диспозитивність їх правового регулювання / В. С. Мілаш // Підприємництво, господарство і право. – 2004. – № 7. – С. 36–39.
6. Население и глобализация: 2-изд. / Н. М. Римашевская, В. Ф. Галецкий, А. А. Овсянников и др. – М.: Наука, 2004. – 332 с.
7. Федорченко Н. В. Договірні зобов'язання з надання послуг: проблеми теорії і практики : монографія / Н. В. Федорченко. – К. : НДІ приватного права і підприємництва НАПрН України, 2015. – 328 с.
8. Шаблова Е. Г. Гражданско-правовое регулирование отношений возмездного оказания услуг : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.03 / Е. Г. Шаблова. – Екатеринбург, 2003. – 363 с.

УДК 349.2:347.77 (477) (043.2)

Філик Н. В.А., к.ю.н., доцент,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ПРАВОВИЙ РЕЖИМ СЛУЖБОВИХ ТВОРІВ

У сучасних умовах переважна більшість об'єктів права інтелектуальної власності створюється у порядку виконання службових обов'язків, тому проблемним залишається питання майнових прав авторів і роботодавців на об'єкти створені у зв'язку з виконанням трудового договору. Так, ч. 2 ст. 429 ЦК «Права інтелектуальної власності на об'єкт, створений у зв'язку з виконанням трудового договору» встановлює припис, за яким майнові права інтелектуальної власності на об'єкт, створений у зв'язку з виконанням трудового договору, належать працівникові, котрий створив цей об'єкт, та юридичній або фізичній особі,